

СТАНОВИЩЕ

За дисертационния труд на
Ралица Емилова Димитрова

На тема

МУЗИКАЛНО ИНТЕГРАТИВНИ ФУНКЦИИ НА СИСТЕМАТА НА МЕТОДИТЕ НА ОБУЧЕНИЕ за присъждане на образователната и научна степен “доктор”

Научен ръководител:

проф.д-р Адриан Георгиев

Дисертацията на Ралица Димитрова е посветена на проектирането, теоретичното обосноваване и експериментирането на факултативна система за обучение по музика в 9, 10, и 11 клас на специализирано училище НГПИ „Свети Лука“, в което се обучават бъдещи дизайнери и проектанти. В този смисъл изследването *„Музикалното интегративни функции на системата на методите на обучение“* е актуална разработка, необходимост, която се определя от „горещата нужда“ именно в гимназиалния курс да се разгърне и обоснове обучението по музиката като част от цикъла предмети по изкуствата и се осъзнае присъствието ѝ в постмодерната култура.

В настоящата дисертация се осъществява експериментална програма по музика като част от интегративната сфера на изкуствата в контекста на прилагането на Рамковия учебен план за общо и професионално образование в училищата по изкуствата, от 30 ноември 2015г., обнародван в държавен вестник, брой 94, който предвижда възможност учебните часове по учебния предмет музика за 8 и 9 клас да се предоставят за специализирана подготовка на учениците. Защо това е важно: защото това

е ценна възможност да се намерят педагогическите и възпитателни пътища за доразвиване на курса за обучение по музика и развиване на музикалните компетентности. Така се разкрива шанс да се открият нови хоризонти за създаване на музикални компетентности в 8 и 9 клас, т.е. в една съзнателна възраст, а и те да се обвържат с интегративни връзки с цялата сфера на изучаване/навлизане в областта на изкуствата.

Приветствам и смелостта на докторанката да постави като основен проблем в този дисертационен труд изследването на възможността за осъществяване на *обучение по музика под формата на факултативни учебни часове*, като за целта се създава подходящ *нов методически модел*. Методически разработката ѝ се свързва с четири основни обекта:

- Създаване на система за анкети и тестове за да се определят познанията и компетентностите в музикалното изкуство;
- Създаването на паралел между специалния предмет, свързан с изобразителното изкуство;
- Методически да се обоснове творческа дейност - като част от инструментариума на педагога по музика; да се съпоставят художествената рефлексия при музикален и при изобразителен обект на изкуството.
- В научния резултат се помества и обобщаването на творческите проекти на учениците от НГПИ „Свети Лука“ и паралелка с профил „Изкуства“, с разширено изучаване на приложни изкуства, графичен дизайн и реклама, с което да се утвърдят и проследят резултатите от създадената програма за факултативно обучение по музика, обвързано с изобразителното изкуство в специализирани училища.

Дисертационният труд се състои от увод, четири глави, изводи и препоръки, заключение, библиография и приложения. Дисертационният труд е разработен в обем от 197 страници и е структуриран от 151 страници текстово изложение по поставения проблем, 3 страници

библиография, 14 броя приложения в обем от 42 страници. В рамките на текстовото изложение са включени 2 таблици и 42 диаграми. Приложенията включват 1 експертна карта и 2 анкетни карти, примерен учебен план за факултативно изучаване на предмета музика за 10 и 11 клас, примерно годишно тематично разпределение на факултативните часове по музика за 10 и 3 за 11 клас, 2 таблици с учебна програма за 8 и 9 клас и 27 снимки на творчески проекти, изготвени от ученици.

В **глава първа** е направен анализ на състоянието на програмите и изискванията за предмета музика, които са съвсем новиш. Констатира се, че музика се изучава: „един учебен час за един учебен срок (18 часа годишно), при 34 учебни седмици за 8 и 36 учебни седмици за 9 клас. Предвидените 18 часа годишно изучаване на предмета са крайно недостатъчни за качествено музикално обучение“ (Автореферат, с 8) като приносната програма, създадена от Ралица Димитрова стъпва на „Ключовите компетентности като основа за интеграция в обучението по музика и приложни изкуства“. (Автореферат, с 9). Съществен е акцентът за разработването на методиката за обучение по музика въз основа на личностното развитие и особеностите на възрастта на учениците и тяхната социализация.

Глава втора разкрива естетическият фундамент, върху който се обосновава създаването на програмата и дисертационната теза на Ралица Димитрова. Според Авторефератът тя е: “Синтезът на изкуствата спомага за тяхното взаимно обогатяване с изразителни и изобразителни средства, като по този начин задълбочава познавателните и възпитателните възможности на изкуствата.“ (Автореферат, стр.12), това позволява да се мотивира педагогически нейната теза и съответен експеримент.

Глава трета е посветена на създаването на примерна учебна програма за провеждане на факултативни учебни часове по музика и

примерно годишно тематично разпределение на часовете в 10 и 11 клас. Тя се простира в 36 учебни часа с годишно тематично разпределение - тя разширява идеите за преподаване на музика в област, която досега не е била застъпена. Свързана е с принципите на синтез между изкуствата и иновативните подходи за творчески идеи - на ученици и учители. Застъпени са пет тематични области: *музикалната практика*, изучаването на *музикални инструменти*, свързана и с класическия, и с народния оркестър, не по-малко съществени са познанията за *музикално-сценичните жанрове* и *музикалните стилове*. Съвременността е представена с областта на електронната музика и също - като необходим акцент - основното за *българската музикална култура от XX и XXI век*. Остава да се подчертае креативния акцент: основното средство за възпитаване е учебният проект, метод, който търси максималната активност на учениците и поставя пред тях широко поле за креативност и избори. Към методическите инструменти е прибавено създаването на експертна оценка на изтъкнати педагози по музика, която установява необходимостта и реализацията на проекта за интегративно обучение по изкуства и музика.

Глава четвърта по необходимост допълва педагогическия инструментариум - тя е емпирично изследване на анкети с ученици от две различни училища: експерименталното „Свети Лука“ и учениците от 51 СОУ „Елисавета Багряна“. На сравнителен анализ са подложени и анкетите, както и реализираните творчески проекти.

Приноси на дисертационния труд

Въз основа на така проведено широко емпирично изследване авторката достига до следните приноси резултати: в изследването на анкетите авторката изтъква интереса и компетентностите на учениците в областта на музиката, както и пропуските - например по освояването на линейно-

нотната система. Също и необходимостта от целенасочена извънкласова работа по музика и създаване на междупредметни връзки, като се изтъква различността на факултативното обучение по музика в сравнение с редовните часове.

Приносите на дисертационния труд не звучат помпозно, но са съществени: авторката не само доказва необходимостта от изучаването на музика от бъдещи творци и в други изкуства, не само създава ясен, изцяло разработен модел за факултативна програма по музика за 9, 10, 11 клас, но и доказва два ключови казуса: 1/необходимост от задължително обучение по предмета музика в 8 и 9 клас в училищата по изкуствата и 2/необходимост от допълващо обучение по музика под формата на факултативни учебни часове (ФУЧ) за 10 и 11 клас. Говорим за реална педагогичека наука, която разработва своите научни трудове в пряка връзка с реалните проблеми и потребности на днешния ден.

Въз основа на резултатите от изследването и неговата безспорна коректност и необходимост предлагам на почитаемото жури да присъди на Ралица Димитрова образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението по музика).

А. Петрова